Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MIHALA BOBEKA [*MICHAL BOBEK*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2019. gada 29. janvārī[1]

Lieta C-243/18 P

Eiropas kopuzņēmums *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām (kopuzņēmums *Fusion for Energy*)
pret

Yosu Galocha

Apelācijas sūdzība – Savienības civildienests – Līgumdarbinieki – Kopuzņēmuma *Fusion for Energy* rīkota atlases procedūra – Atlases procedūras pārkāpums – Rakstveida pārbaudījuma neesamība – Vēlāku trešajām personām adresētu un tām labvēlīgu aktu atcelšana – Rezerves saraksta atcelšana un ietekme uz rezerves sarakstā iekļauto personu pieņemšanu darbā – Samērīgums – Interešu līdzsvarošana – Tiesiskā paļāvība

I. Ievads

1. *European Joint Undertaking for ITER and the Development of Fusion Energy* (Eiropas kopuzņēmums *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām, turpmāk tekstā – "*F4E*" vai "apelācijas sūdzības iesniedzējs") rīkoja atlases procedūru līgumdarbinieku pieņemšanai darbā. Paziņojumam par vakanci pievienotajās Vadlīnijās kandidātiem bija norādīts, ka tiks rīkots gan mutiskais, gan rakstveida pārbaudījums. *F4E* rīkoja tikai mutisko pārbaudījumu. Pēc šī mutiskā pārbaudījuma tā atlasīja kandidātus, kuri tika iekļauti rezerves sarakstos, un vēlāk divi no šajos sarakstos esošajiem kandidātiem tika pieņemti darbā.

2. *Yosu Galocha* piedalījās šajā atlases procedūrā. Tomēr viņa vārds rezerves sarakstos netika iekļauts. Viņš uzsāka tiesvedību pret *F4E* Vispārējā tiesā, lūdzot atcelt atlases komisijas lēmumu, saskaņā ar kuru viņa vārds nav iekļauts sarakstos. Vispārējā tiesa atcēla ne tikai šo lēmumu, bet arī rezerves sarakstus kopumā, kā arī lēmumus par šajos sarakstos iekļauto veiksmīgo kandidātu iecelšanu amatā.

3. *F4E* ir iesniedzis apelācijas sūdzību par šo spriedumu, ar kuru tiek apgalvots, ka Vispārējā tiesa, atceļot trešajām personām labvēlīgus aktus, proti, rezerves sarakstus un lēmumus par pieņemšanu darbā, ir pārkāpusi samērīguma principu.

4. Ar šo apelācijas sūdzību Tiesa tiek aicināta izvērtēt, vai Vispārējās tiesas spriedumā panāktais līdzsvars ir pamatots ar izskatāmās lietas faktiskajiem apstākļiem. Runājot vispārīgi – kādos apstākļos atlases procedūrā pieļautais pārkāpums var būt par pamatu visu vēlāku no šīs procedūras izrietošu aktu atcelšanai, tostarp tādu aktu atcelšanai, kas ir labvēlīgi trešajām personām, piemēram, rezerves saraksti, individuāli lēmumi par pieņemšanu darbā vai darba līgumi?

1 Oriģinālvaloda – angļu.

II. Fakti un tiesvedība

A. Tiesvedības priekšvēsture

5. Pārsūdzētajā tiesas spriedumā [2] minētos faktus var rezumēt šādi.

6. *F4E* ir kopuzņēmums *Euratom* līguma 45. panta izpratnē. Tas tika izveidots ar Padomes Lēmumu 2007/198/Euratom (2007. gada 27. marts) [3]. *Yosu Galocha* no 2014. gada 23. aprīļa strādāja *F4E* telpās Barselonā (Spānija) kā pagaidu darbinieks. No 2015. gada 5. maija viņš turpināja darbu kā ārējais apakšuzņēmējs saskaņā ar līgumu, kas tika noslēgts starp *F4E* un citu uzņēmumu. 2016. gada februārī beidzās šā līguma termiņš.

7. 2015. gada 5. februārī *F4E* savā interneta vietnē publicēja paziņojumu par vakanci (F4E/CA/ST/FGIV/2015/001), lai izveidotu divus rezerves sarakstus. Saraksti tika izveidoti ar mērķi pieņemt darbā izmaksu kontrolierus – viens saraksts ar četriem kandidātiem darbam birojā Barselonā, savukārt otrs saraksts ar četriem kandidātiem darbam birojā Kadarašā (Francijā). Veiksmīgie kandidāti bija jāpieņem darbā kā īstermiņa līgumdarbinieki atbilstoši Eiropas Savienības Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtības (turpmāk tekstā – "Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtība") 3.a pantam uz maksimālo termiņu – trīs gadiem, kas nav pagarināms.

8. Šā paziņojuma par vakanci 3. punktā papildinformācijas par līgumdarbinieku atlases procedūru ieguvei bija norādīts uz Vadlīnijām kandidātiem. Šīs vadlīnijas, kā arī Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtība, bija pieejamas *F4E* tīmekļvietnē.

9. Vadlīniju kandidātiem 5. punkta nosaukums bija "Atlases procedūras pārskats". Tajā bija paredzēta atlases komisijas izveidošana. Vadlīniju kandidātiem 5. punkta 1. sadaļas "Kandidātu novērtējums" trešajā daļā bija paredzēts, ka atbilstīgie kandidāti ar vislabākajiem profiliem ir jāuzaicina kārtot mutisko un rakstveida pārbaudījumu. Piektajā daļā bija paredzēts, ka sīkāka informācija par datumu, laiku un adresi, kurā notiks mutiskais un rakstveida pārbaudījums, tiks norādīta atbilstīgajiem kandidātiem nosūtītajos uzaicinājumos. Visbeidzot no sestās daļas izrietēja, ka kandidātus var uzaicināt uz mutisko un rakstveida pārbaudījumu vienā dienā vai vairākās secīgās dienās atkarībā no kandidātu skaita.

10. Vadlīniju kandidātiem 5. punkta 2. sadaļā "Atlase" viena pēc otras bija šādas iedaļas: "Mutiskais pārbaudījums", "Rakstveida pārbaudījums" un "Pārbaudījumu procesuālie aspekti".

11. Iedaļā "Mutiskais pārbaudījums" bija norādīts, ka šis pārbaudījums ir paredzēts, lai palīdzētu atlases komisijas dalībniekiem novērtēt kandidāta vispārējo sniegumu un motivāciju, atbilstību iedaļā "Pienākumi" aprakstīto uzdevumu izpildei, specializētās zināšanas konkrētajā jomā, spēju izteikties *F4E* darba valodās un pielāgoties darbam daudzkultūru vidē.

12. Iedaļā "Rakstveida pārbaudījums" bija paredzēts, ka šajā pārbaudījumā tiks ņemtas vērā šim vakantajam amatam, uz ko attiecās atlases procedūra, nepieciešamās īpašās zināšanas, kandidāta rakstveida izteiksmes kvalitāte un sniegums, kā arī viņa vispārējās spējas un valodu prasmes, ciktāl tās ir nepieciešamas viņa uzdevumu izpildei.

2 Spriedums, 2018. gada 25. janvāris, *Galocha*/Eiropas Kopuzņēmums *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām (T-561/16, EU:T:2018:29, 1.–20. punkts).

3 Lēmums, ar ko izveido Eiropas Kopuzņēmumu *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām un piešķir tam priekšrocības (OV 2007, L 90, 58. lpp.).

13. Iedaļas "Pārbaudījumu procesuālie aspekti" otrajā daļā bija norādīts, ka kandidātu novērtēšana tiks uzsākta tikai pēc tam, kad katrs no tiem būs piedalījies divos pārbaudījumos – mutiskajā un rakstveida, un ka šī novērtēšana tiks balstīta uz rezultātu, kas iegūts šajos divos pārbaudījumos.

14. 2015. gada 26. februārī *Y. Galocha* pieteica savu kandidatūru uz vakanci. Ar 2015. gada 17. aprīļa elektroniskā pasta vēstuli *F4E* Cilvēkresursu nodaļa uzaicināja viņu uz interviju. Šim elektroniskajam pastam pievienotajā vēstulē viņš tika informēts par to, ka intervija būs apmēram 45 minūtes ilga un ka tā notiks galvenokārt angļu valodā. Intervijas mērķis bija palīdzēt atlases komisijas locekļiem novērtēt viņa vispārējo sniegumu un motivāciju, atbilstību iedaļā "Pienākumi" aprakstīto uzdevumu izpildei, specializētās zināšanas konkrētajā jomā, spēju izteikties *F4E* darba valodās un pielāgoties darbam daudzkultūru vidē. Šajā vēstulē nebija nevienas norādes uz rakstveida pārbaudījumu.

15. 2015. gada 11. maijā *Y. Galocha* piedalījās šīs atlases procedūras mutiskajā pārbaudījumā. Nedz viņam, nedz citiem kandidātiem netika nosūtīts uzaicinājums uz rakstveida pārbaudījumu.

16. Ar 2015. gada 4. jūnija elektroniskā pasta vēstuli *F4E* Cilvēkresursu nodaļas vadītājs atlases komisijas vārdā viņu informēja, ka, ņemot vērā mutisko un rakstveida pārbaudījumu, kuros viņš piedalījies, atlases komisija ir nolēmusi neiekļaut viņa vārdu rezerves sarakstā.

17. Tajā pašā dienā *Y. Galocha* atlases komisijai iesniedza lūgumu pārskatīt šo lēmumu. Viņš norādīja, ka rakstveida pārbaudījums nebija rīkots. Viņš lūdza atcelt atlases, kas veikta tikai uz mutiskā pārbaudījuma pamata, rezultātus un organizēt rakstveida pārbaudījumu, pirms atlases komisija pieņem galīgo lēmumu. Tajā pašā dienā *Y. Galocha* iesniedza līdzīga satura sūdzību atbilstoši Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu (turpmāk tekstā – "Civildienesta noteikumi") 90. panta 2. punktam institūcijai, kura ir pilnvarota noslēgt darba līgumus, proti, *F4E* direktoram.

18. Ar 2015. gada 3. jūlija elektroniskā pasta vēstuli atlases komisija pārskatīšanas lūgumu noraidīja.

19. Rezerves saraksti tika izveidoti, pamatojoties uz attiecīgās atlases procedūras rezultātiem, katrā no tiem iekļaujot četru veiksmīgo kandidātu vārdus. *Y. Galocha* vārda tajos nebija. 2015. gada 25. jūnijā vienam no šajos rezerves sarakstos iekļautajiem kandidātiem *F4E* nosūtīja darba piedāvājumu, un šis kandidāts uzsāka darba pienākumu pildīšanu 2015. gada 1. augustā Kadarašā. 2015. gada 10. jūlijā *F4E* nosūtīja darba piedāvājumu otram no šiem kandidātiem, kurš savu pienākumu pildīšanu uzsāka 2015. gada 1. novembrī Kadarašā.

20. 2015. gada 18. augustā *Y. Galocha* cēla prasību Eiropas Savienības Civildienesta tiesā, kas 2016. gada 31. augustā nodeva lietu izskatīšanai Vispārējai tiesai. Šīs prasības pieteikumā viņš apgalvoja, ka atlases procedūra ir tikusi pārkāpta. *Y. Galocha* lūdza atcelt atlases procedūru, rezerves sarakstus un lēmumus par šajos sarakstos iekļauto veiksmīgo kandidātu pieņemšanu darbā. Viņš lūdza arī rīkot jaunu atlases procedūru, tostarp rakstveida pārbaudījumu.

21. *F4E* savukārt norādīja, ka atsauce uz rakstisko pārbaudījumu ir bijusi tikai netīša administratīva kļūda. *F4E* neesot bijis nodoma rīkot šādu pārbaudījumu amatiem uz noteiktu laiku, kuri ir steidzami jāaizpilda. Turklāt rakstiskajā pārbaudījumā nepiedalījās neviens no kandidātiem, tādējādi neesot pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips.

B. Pārsūdzētais spriedums un tiesvedība Tiesā

22. 2018. gada 25. janvāra spriedumā (turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums")[4] Vispārējā tiesa atzina, ka *Y. Galocha* ir pareizi norādījis, ka atlases procedūrā ir pieļauts pārkāpums. Ņemot vērā attiecīgā paziņojuma par vakanci saistošo raksturu, ir acīmredzams, ka bija jārīko rakstveida pārbaudījums. Pamatojoties uz šo pārkāpumu, Vispārējā tiesa atcēla atlases komisijas lēmumu, saskaņā ar kuru *Y. Galocha* nav iekļauts rezerves sarakstā[5].

23. Vispārējā tiesa tāpat apmierināja prasījumus par rezerves sarakstu un lēmumu par šajos sarakstos iekļauto veiksmīgo kandidātu pieņemšanu darbā apgalvoto prettiesiskumu[6]. Šajā saistībā Vispārējā tiesa atsaucās pati uz savu judikatūru[7], saskaņā ar kuru vēlāku aktu, kas ir adresēti trešajām personām un kas ir tām labvēlīgi, atcelšanu var noteikt tikai tad, ja tā nav uzskatāma par pārmērīgu, ņemot vērā it īpaši pieļauto pārkāpumu, trešo personu intereses un dienesta intereses. Izvērtējot it īpaši trešo personu intereses, Vispārējā tiesa atzina, ka ir jāņem vērā apdraudētā tiesiskā paļāvība, kāda var būt saistīta ar kandidāta vārda iekļaušanu rezerves sarakstā un viņa iecelšanu vakantajā amatā.

24. Ņemot vērā lietas apstākļus, Vispārējā tiesa atzina, ka šīs lietas apstākļos veiksmīgie kandidāti, kuru vārdi bija rezerves sarakstos, ieskaitot tos, kuri saņēmuši darba piedāvājumu no *F4E*, nevarēja atsaukties uz tiesisko paļāvību. Turklāt, ņemot vērā pārkāpuma raksturu, rezerves sarakstus un lēmumus pieņemt darbā tos veiksmīgos kandidātus, kuri ir norādīti šajos sarakstos, atcelšana nebija pārmērīga no dienesta interešu viedokļa[8].

25. Pārējā daļā Vispārējā tiesa prasību noraidīja un uzlika pienākumu *F4E* kā lietas dalībniekam, kuram nolēmums ir nelabvēlīgs, atlīdzināt tiesāšanās izdevumus[9].

26. Šajā apelācijas sūdzībā *F4E*, kas ir apelācijas sūdzības iesniedzējs, lūdz Tiesu atcelt spriedumu daļā, ar kuru atcelti attiecīgie rezerves saraksti un lēmumi par veiksmīgo kandidātu pieņemšanu darbā. Apelācijas sūdzības iesniedzējs tāpat lūdz Tiesu piespriest *Y. Galocha* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

27. Apelācijas sūdzības pamatošanai iesniedzējs ir izvirzījis vienu apelācijas sūdzības pamatu, kas sadalīts trīs daļās.

28. Pirmkārt, apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka atlases procedūras rezultātu atcelšana, ciktāl tā attiecas uz trešajām personām, ir pārmērīga attiecībā pret konkrēto pārkāpumu.

29. Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka Vispārējā tiesa, izvērtējot pārkāpuma sekas, nav ņēmusi vērā apelācijas sūdzības iesniedzēja pieļautā pārkāpuma raksturu. Administrācijas pieļautās kļūdas dēļ neviens kandidāts netika izslēgts no atlases procedūras, un šī kļūda vienādi ietekmēja visus kandidātus. Tas, ka nenotika rakstveida pārbaudījums, nekādi neietekmēja būtiskās prasības, bet gan tikai veidu, kādā šīs prasības tika novērtētas (pamatojoties tikai uz mutisko pārbaudījumu). Tādējādi administrācija ir pieļāvusi tikai procesuāla rakstura kļūdu, kas nevar pamatot vēlāku lēmumu, kuri skar trešās personas, atcelšanu.

4 Spriedums, 2018. gada 25. janvāris, *Galocha*/Eiropas Kopuzņēmums *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām (T-561/16, EU:T:2018:29).

5 Skat. pārsūdzētā sprieduma 36.–58. punktu.

6 Skat. pārsūdzētā sprieduma 59.–67. punktu.

7 It īpaši spriedums, 2004. gada 31. marts, *Girardot*/Komisija (T-10/02, EU:T:2004:94, 85.–86. punkts).

8 Skat. pārsūdzētā sprieduma 68.–69. punktu.

9 Skat. pārsūdzētā sprieduma 71.–80. punktu.

30. Treškārt, apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka Vispārējā tiesa nav pienācīgi samērojusi *Y. Galocha*, trešo personu un dienesta intereses. Saskaņā ar apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvoto pārsūdzētais spriedums nekādi neietekmē *Y. Galocha* intereses un tiesisko situāciju, jo viņš nav lūdzis zaudējumu atlīdzināšanu, kā arī Vispārējā tiesa nav uzdevusi *F4E* atkārtoti rīkot atlases procedūru un organizēt rakstveida pārbaudījumu. Savukārt veiksmīgos kandidātus pārsūdzētais spriedums ietekmē nelabvēlīgi, jo šā sprieduma sekas būs tādas, ka viņi tiks izslēgti no rezerves saraksta un/vai ar viņiem varētu tikt izbeigti darba līgumi.

31. *Y. Galocha* nav iesniedzis atbildi uz apelācijas sūdzībā norādīto.

III. Vērtējums

32. Šie secinājumi ir strukturēti šādi. Pirmkārt, es norādīšu plašāka rakstura jautājumus, kuri ir šīs apelācijas sūdzības pamatā un kuri ir raksturīgi, lemjot par prasību, ar ko tiek lūgts atcelt tādas atlases procedūras rezultātus, kurā ir pieļauti pārkāpumi, proti, par to, cik tālu principā būtu jāsniedzas šim pārkāpumam (A). Otrkārt, es izvirzīšu apsvērumus kā pamatnostādnes lēmumu pieņemšanas procesam par to, vai trešajām personām labvēlīgi lēmumi, piemēram, lēmumi par veiksmīgo kandidātu iekļaušanu rezerves sarakstos vai to pieņemšanu darbā, būtu jāatceļ (minētā pārkāpuma *dēļ*) vai jāsaglabā spēkā (*neraugoties* uz šo pārkāpumu) (B). Treškārt, es piemērošu šos apsvērumus šai apelācijas sūdzībai un izteikšu ierosinājumu Tiesai, ka lēmumi par divu veiksmīgu kandidātu pieņemšanu darbā nebija jāatceļ (C).

A. Vispārīgā pieeja: "indīgā koka augļi" vai "katra zara līdzsvarošana"?

33. Atlases procedūras Savienības iestādēs un struktūrās parasti ir sarežģīts administratīvs uzdevums, kura mērķis ir izveidot piemērotu to personu loku, kam ir atbilstoša kvalifikācija. Šādās procedūrās ir daudzi un dažādi posmi, un ar katru no tiem pieaug (administratīvo) aktu dažādība, kuri var būt gan vispārēja rakstura (saistīti ar procedūras organizēšanu vispār, piemēram, paziņojumi par vakanci, kandidātiem izstrādātie noteikumi vai akti, kuros definēti atlases kritēriji), gan individuāla rakstura (piemēram, lēmumi, ar kuriem izveidots rezerves saraksts, akti, ar ko noraidīts pieteikums, vai lēmumi, ar kuriem veiksmīgie kandidāti iecelti vakantajos amatos).

34. Šie dažādie akti ir savstarpēji cieši saistīti. Tas savukārt ietekmē LESD 270. pantā noteiktās pārbaudes tiesā apjomu. Saskaņā ar judikatūru tikai tādus aktus, kas var ietekmēt prasītāja intereses, būtiski mainot viņa tiesisko stāvokli, var apstrīdēt tieši. Savukārt sagatavošanas aktus, kas ir daļa no atlases procedūras kopumā, var apstrīdēt tikai netieši, pret šīs procedūras nobeigumā pieņemto lēmumu celtās prasības kontekstā [10].

35. Atlases procedūru kontekstā, ņemot vērā to, ka daudzi procedūras laikā pieņemtie akti un lēmumi var tikt uzskatīti par galīgā atlases lēmuma sagatavošanas aktiem, šādu procedūru *rezultāti* nenovēršami tiks apstrīdēti uz *iepriekšēju* pārkāpumu pamata. Izņemot gadījumus, kad pārkāpums, kas ir vai nu nekavējoties novēršams, vai arī šim pārkāpumam nevar būt izšķiroša nozīme uz turpmākajiem posmiem [11], rodas jautājums par to, kādai būtu jābūt atlases procedūrā pieļauta pārkāpuma ("iedzimtā grēka") ietekmei uz vēlāk šajā atlases procedūrā un pēc tās noslēguma pieņemtajiem lēmumiem, piemēram, uz individuāliem lēmumiem par veiksmīgo kandidātu pieņemšanu darbā vai pat vēlāku viņu paaugstināšanu amatā.

36. Runājot vispārīgi, ir iespējamas divas pieejas.

10 Skat., piemēram, spriedumus, 1993. gada 15. jūlijs, *Camara Alloisio* u.c./Komisija (T-17/90, T-28/91 un T-17/92, EU:T:1993:69, 39.–42. punkts), un 2003. gada 17. decembris, *McAuley*/Padome (T-324/02, EU:T:2003:346, 28. punkts). Skat. arī spriedumu, 2013. gada 21. marts, *Brune* /Komisija (F-94/11, EU:F:2013:41, 34. un 39. punkts).

11 Skat., piemēram, spriedumu, 1980. gada 18. decembris, *Gratreau*/Komisija (156/79 un 51/80, EU:C:1980:304, 24. punkts).

37. Pirmkārt, ir "indīgā koka augļu" pieeja [12]. Koka stumbrs jeb galvenā atlases procedūra bija inficēta. Tam pašam tātad vajadzētu attiekties arī uz visiem koka zariem un augļiem. Tādā gadījumā ir jānocērt visi šā koka zari – ne tikai (nelabvēlīgie) lēmumi *neiekļaut* kandidātus rezerves sarakstos vai nepieņemt viņus darbā, bet arī tiem ekvivalentie (labvēlīgie) lēmumi, proti, lēmumi izveidot rezerves sarakstu ar konkrētiem tajā norādītiem indivīdiem vai lēmumi pieņemt darbā šajā sarakstā minētās personas.

38. Otrkārt, pastāv "katra zara individuālas izvērtēšanas" pieeja. Šajā scenārijā apstāklis, ka stumbrs ir inficēts, noteikti nenozīmē, ka ir jānocērt viss koks. Tā vietā būtu jāveic rūpīga līdzsvarošana – kāda tieši infekcija ir piemetusies koka stumbram un cik tā ir nopietna (cik smags ir pārkāpums)? Kas ir uz katra koka zara sēdošie (kuru galu galā ietekmēs atcelšana un kāda būs šī ietekme)? Gan tiešā, gan pārnestā nozīmē kokiem, kuru stumbrus ir skārusi neliela infekcija, tomēr var izaugt veseli zari. Turklāt koks laika gaitā var atveseļoties.

39. Sākotnēji ir jāuzsver, ka, lai gan ir retorisku izteikumu uzplaiksnījumi par restitūciju un nepieciešamību atjaunot cietušo kandidātu tiesības, kā arī apstākli, ka šie iespējami cietušie kandidāti parasti kā kaitējuma novēršanas līdzekli lūgs (visu) iecēlējiestādes lēmumu atcelšanu, Savienības tiesu [13] parasti izmantotā pieeja ir bijusi pēdējā no minētajām. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru gadījumā, ja konkursa laikā ir noticis pārkāpums, kandidāta tiesības būs pietiekami aizsargātas, ja atlases komisija un iecēlējiestāde pārskatīs savus lēmumus un mēģinās panākt taisnīgu risinājumu viņa lietā, bez nepieciešamības apšaubīt konkursa rezultātus kopumā vai atcelt šā konkursa rezultātā veiktās iecelšanas amatā [14]. Visu konkursa rezultātu atcelšana principā ir pārmērīga sankcija salīdzinājumā ar izdarīto pārkāpumu [15]. Katrā ziņā Savienības tiesas ir atzinušas, ka, ja atceļamais akts ir labvēlīgs trešajai personai (kā tas ir gadījumā, ja ir pieņemts lēmums par personas paaugstināšanu amatā, iekļaušanu rezerves sarakstā vai lēmums par kandidāta pieņemšanu darbā), tai vispirms ir jāpārbauda, vai atcelšana nebūtu sankcija, kura būtu pārmērīga salīdzinājumā ar attiecīgo pārkāpumu [16].

B. Apsvērumi

40. Tādējādi nav tādas "automātiskas atcelšanas", kuru piemērojot būtu mehāniski jāatceļ visas šādas slikti veiktas atlases procedūras sekas. Tā vietā dažādās skartās intereses (1) ir jāizsver attiecībā pret citām interesēm, ņemot vērā katras konkrētās lietas specifisko kontekstu un faktorus (2), lai rastu taisnīgu risinājumu, ievērojot katrā konkrētajā lietā pieprasīto kaitējuma novēršanas līdzekli/līdzekļus (3).

1. Intereses

41. Individuālās skartās intereses nav grūti noteikt. Tās parasti būs to kandidātu intereses, kuriem rezultāts ir nelabvēlīgs (galvenokārt neveiksmīgie kandidāti), trešo personu intereses (galvenokārt veiksmīgie kandidāti), dienesta intereses, kā arī pāri tam visam – tiesiskuma (likumības) "intereses" [17].

12 Ar pateicību atzīstu, ka (metaforisku) iedvesmu esmu guvis no tiesneša Frankfurtera lietā *Nardone* pret Savienotajām Valstīm, 308 U.S. 338 (1939.), kaut gan ASV tiesību sistēmā šī metafora un no tās izrietošais princips (princips, saskaņā ar kuru tiek izslēgti prettiesiski iegūti pierādījumi), protams, ir diezgan atšķirīgi.

13 Norādot uz "Savienības tiesām", es atsaucos uz šīs Tiesas, Vispārējās tiesas un (līdz 2016. gadam) Civildienesta tiesas spriedumiem.

14 Skat., piemēram, spriedumus, 1983. gada 14. jūlijs, *Detti*/Eiropas Kopienu Tiesa (144/82, EU:C:1983:211, 33. punkts); un 1993. gada 6. jūlijs, Komisija/*Albani* u.c. (C-242/90 P, EU:C:1993:284, 13. punkts), un 1990. gada 22. jūnijs, *Marcopoulos*/Eiropas Kopienu Tiesa (T-32/89 un T-39/89, EU:T:1990:39, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).

15 Skat., piemēram, spriedumus, 1980. gada 5. jūnijs, *Oberthür*/Komisija (24/79, EU:C:1980:145, 13. punkts), un 2010. gada 5. maijs, *Bouillez* u.c./Padome (F-53/08, EU:F:2010:37, 83. punkts).

16 Skat., piemēram, spriedumus, 2017. gada 5. decembris, *Spadafora*/Komisija (T-250/16 P, nav publicēts, EU:T:2017:866, 110. punkts), un 2010. gada 5. maijs, *Bouillez* u.c./Padome (F-53/08, EU:F:2010:37, 82. punkts).

17 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 5. decembris, *Spadafora*/Komisija (T-250/16 P, nav publicēts, EU:T:2017:866, 110. punkts), un 2010. gada 5. maijs, *Bouillez* u.c./Padome (F-53/08, EU:F:2010:37, 87.–89. punkts).

42. Tiesa dažādos kontekstos ir atzinusi katras "individuālās" puses intereses. Tiesa ir uzsvērusi, ka "ir jārada līdzsvars starp konkursa ietvaros pieļautas kļūdas dēļ neizdevīgā situācijā nostādītā kandidāta interesēm un pārējo kandidātu interesēm. Tiesai gan ir jāņem vērā ne tikai vajadzība aizsargāt neizdevīgā stāvoklī nostādītā kandidāta tiesības, *bet* tai ir jāņem vērā *arī* jau izvēlēto kandidātu aizsargājamā tiesiskā paļāvība" [18].

43. Šo minēto individuālo interešu saturs ir visai acīmredzams. Tomēr dienesta interešu un tiesiskuma interešu definēšana ir mazliet sarežģītāka.

44. Savienības tiesas reizēm ir norādījušas, ka dienesta intereses *ietver* tiesiskuma ievērošanu [19]. Tomēr tās vienlaikus ir arī atzinušas, ka dienesta intereses iekļauj ne tikai tiesiskuma ievērošanu, bet arī "ar budžetu saistītās sekas, ja netiktu atcelti nelikumīgie lēmumi, iespējamās *res judicata* izpildes grūtības, iespējamu kaitējumu dienesta turpinātībai un risku saistībā ar sociālā klimata pasliktināšanos iestādē" [20].

45. Tādējādi, lai arī cik liela būtu vēlme iestādei "pierakstīt" pašaizliedzīgu interesi par tiesiskumu, uzmācīgā realitātes balss var čukstēt priekšā kaut ko citu. Nav neiespējams, ka dažreiz iestāde vai aģentūra, kas sastāv no cilvēkiem, var uzskatīt, ka "dienesta interesēs" ir turpināt iesākto, neraugoties uz prettiesiskumu, piemēram, pamatojoties uz administrācijas turpinātības un pienācīgas darbības apsvērumiem vai jebkāda cita iemesla dēļ. Citiem vārdiem, dienesta objektīvā interese, iespējams, patiešām ir nodrošināt administrācijas darbības vispārēju atbilstību tiesību aktu prasībām, savukārt subjektīvā interese konkrētajā gadījumā var būt atlases procedūras rezultātu apstiprināšana un veikto iecelšanu saglabāšana spēkā, *neraugoties* uz pieļauto pārkāpumu.

46. No otras puses, interese par to, lai iestāde darbotos tiesiski un tādējādi ievērotu spēles (atlases spēles) noteikumus, visticamāk, ir arī kandidātiem [21]. Šā iemesla dēļ, kā arī ņemot vērā to, ka pieļautās prettiesiskās darbības raksturs droši vien noteiks attiecībā uz konkursa rezultātiem piemēroto "sankciju" smagumu, iespējams, labāk ir atzīt, ka pastāv atšķirība starp "dienesta interesēm" un "vispārējām tiesiskuma interesēm". Šos divus jēdzienus labāk kopā nejaukt.

2. Faktori

a) Atlases procedūras veids

47. Dažās lietās tiek nodalīti atklātie konkursi, no vienas puses, un iekšējie konkursi un paaugstināšana amatā, no otras puses. Ja *atklātā konkursā* tiek atcelts kāds no atlases procedūras posmiem, uzskatāms, ka neveiksmīgo kandidātu tiesības ir pienācīgi aizsargātas, ja atlases komisija un iecēlējinstitūcija pārskata savus lēmumus un mēģina panākt taisnīgu risinājumu viņu lietās, bez nepieciešamības apšaubīt konkursa rezultātus kopumā vai atcelt šā konkursa rezultātā veiktās iecelšanas amatā, neatkarīgi no pārkāpuma rakstura un tā, kādā apmērā šis pārkāpums ietekmē konkursa rezultātus. Savukārt lietās par *iekšējiem konkursiem un paaugstināšanu amatā* tiesas veic katra konkrētā gadījuma apstākļu izvērtēšanu un ņem vērā pārkāpuma raksturu [22].

18 Skat., piemēram, spriedumu, 1993. gada 6. jūlijs, Komisija/*Albani* u.c. (C-242/90 P, EU:C:1993:284, 14. punkts). Mans izcēlums.

19 Skat., piemēram, spriedumus, 2010. gada 5. maijs, *Bouillez* u.c./Padome (F-53/08, EU:F:2010:37, 89. punkts), un 2012. gada 23. oktobris, *Strack* /Komisija (F-44/05 RENV, EU:F:2012:144, 125. punkts).

20 Skat., piemēram, spriedumu, 2010. gada 5. maijs, *Bouillez* u.c./Padome (F-53/08, EU:F:2010:37, 89. punkts).

21 "Izejas pozīcijā" un atrodoties zem "neziņas plīvura" par atlases rezultātiem, jebkurš saprātīgs kandidāts izvēlētos tiesiskumu kā vienu no principiem, saskaņā ar kuru ir īstenojama šī procedūra (lai arī *John Rawls*, izvirzot šo teoriju, visticamāk, nebija domājis par īsterminā līgumdarbiniekiem ES – skat. Rawls, J., *A Theory of Justice*, Revised Edition, Belknap Press, Hārvarda, 1999, 118.–130. lpp.).

22 Skat., piemēram, spriedumus, 1993. gada 6. jūlijs, Komisija/*Albani* u.c. (C-242/90 P, EU:C:1993:284, 13. punkts); 2010. gada 5. maijs, *Bouillez* u.c./Padome (F-53/08, EU:F:2010:37, 83.–90. punkts), un 2012. gada 23. oktobris, *Strack*/Komisija (F-44/05 RENV, EU:F:2012:144, 117. punkts).

48. Manuprāt, šāda dažos gadījumos veikta nodalīšana nav jāuztver kā formālu prasību noteikšana attiecībā uz īstenojamo pieeju. Es šādas atšķirīgas pieejas drīzāk saprastu kā norādi uz citu mainīgu vērtību – atlases procedūras apjoms un veids, visticamāk, ietekmēs zināšanu līmeni, kas būtu sagaidāms no saprātīgi informēta kandidāta. Ir jāuzsver divi zināšanu elementi: pirmkārt, zināšanas par visiem atlases procedūrai piemērojamajiem noteikumiem un procedūru un, otrkārt, zināšanas par to, ka viens vai vairāki no šiem noteikumiem šajā procedūrā nav ievēroti.

49. Atklātu konkursu gadījumā, kuros piedalās simtiem vai pat desmitiem tūkstošu "anonīmu" kandidātu, var sagaidīt, ka šiem kandidātiem būs pamatzināšanas par atlases procedūru. Bet ir maz ticams (drīzāk pat ir nereāli sagaidīt), ka viņi labi pārzinās sarežģītos Savienības civildienesta noteikumus. Turklāt, ņemot vērā kandidātu skaitu un kandidātu anonimitāti, kā arī būtisko informācijas pieejamības asimetriju, kas pastāv starp šādiem kandidātiem un administrāciju, šie kandidāti visdrīzāk nespēs konstatēt iespējama pārkāpuma esamību.

50. Savukārt, gluži pretēji, jo mazāks un ierobežotāks ir konkurss, jo pamatotāk ir sagaidīt, ka kandidāti būs labāk informēti un viņu zināšanu līmenis būs lielāks. Var prezumēt, ka "kandidāti no iekšienes", piemēram, pieci kandidāti, kas piedalās iekšējā konkursā, detalizētāk pārzinās piemērojamos noteikumus un/vai būs uzzinājuši par iespējamu pārkāpumu procesā.

b) Pārkāpuma raksturs

51. Pieļautā pārkāpuma raksturam un smagumam ir nozīme. Izvērtējot amatā paaugstināšanas procedūras, Savienības tiesas ņem vērā pārkāpuma raksturu. Ja konstatētais pārkāpums ir tikai *procesuāls pārkāpums*, kas ietekmē tikai viena ierēdņa situāciju, tad Savienības tiesas *a priori* uzskata, ka šāds pārkāpums neattaisno lēmumu par paaugstināšanu amatā atcelšanu, jo šāda atcelšana ir pārmērīga sankcija. Savukārt, ja ir pieļauts *būtisks pārkāpums*, piemēram, kļūda tiesību piemērošanā, kas padara spēkā neesošu visu salīdzinošo nopelnu izvērtējumu kopumā, ES tiesas principā izsver iesaistīto pušu intereses [23].

52. Manuprāt, šie apsvērumi būtu jāpiemēro ne tikai amatā paaugstināšanas gadījumā, bet arī vispār attiecībā uz jebkura veida atlases procedūrā pieļautu iepriekšēju pārkāpumu sekām uz aktiem, kas ir labvēlīgi trešajām personām.

53. Protams, šajā ziņā nevar būt ne runas par visaptverošu taksonomiju vai klasifikāciju. Dzīve ir pārāk daudzveidīga, lai tas darbotos. Tomēr kā vispārēju pieņēmumu es vēlētos ierosināt *sankciju smaguma spektru*.

54. Vienā spektra galā atrodas *nenozīmīgi* pārkāpumi. Tiem pašiem par sevi nevajadzētu nekādi ietekmēt atlases procedūras rezultātu, nedz arī katrā ziņā veiksmīgajiem kandidātiem labvēlīgos lēmumus. Kā piemērus šādiem pārkāpumiem var minēt atlases procedūrā pieļautas ierēdņu kļūdas, piemēram, formas kļūdas vai cita veida procesuālas kļūdas, kas neietekmē lēmuma saturu pēc būtības.

55. Otrā spektra galā ir *smagi* pārkāpumi, kuriem noteikti būs lielāks svars interešu līdzsvarošanā tiesiskuma "intereses" ietvaros, salīdzinot jo īpaši ar trešo personu interesēm. Var apsvērt vismaz trīs smagu pārkāpumu veidus: krāpšana un korupcija, Savienības pamatvērtību pārkāpšana vai konsekventa ar atlases procedūru saistīto noteikumu neievērošana.

23 Skat., piemēram, spriedumus, 2010. gada 5. maijs, *Bouillez* u.c./Padome (F-53/08, EU:F:2010:37, 83.–85. punkts un tajos minētā judikatūra), un 2012. gada 23. oktobris, *Strack*/Komisija (F-44/05 RENV, EU:F:2012:144, 117.–118. punkts).

56. Pirmkārt, pierādīti *krāpšanas* vai *korupcijas* gadījumi atlases procedūras laikā ir pietiekami nopietni, lai būtu par pamatu atlases procedūras atcelšanai kopumā. Attiecīgi būtu jāatceļ arī trešajām personām labvēlīgi lēmumi. Šāda ekstrēma scenārija gadījumā diez vai varētu atsaukties uz trešo personu tiesisko paļāvību, ja tādai vispār būtu pamats, lai saglabātu spēkā aktu, kuru skar šāda veida smags pārkāpums. Atsaucot atmiņā iepriekš minēto metaforu, šāds koka stumbrs nevar atveseļoties.

57. Otrkārt, administrācijas veikts *Savienības pamatvērtību aizskārums* arī var tikt raksturots kā smags pārkāpums. Kā piemēru šādam pārkāpumam var minēt gadījumu, ja atlases procedūrā tiktu pieļauta kandidātu diskriminācija, pārkāpjot Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. pantu. Gluži tāpat kā krāpšanas gadījumā, šāda nozīmīga atšķirība attieksmē pret kandidātu padara spēkā neesošu atlases procedūru kopumā, tostarp visus tās rezultātus [24].

58. Treškārt, ir speciālā "recidīvistu" kategorija. Gadījumā, ja Savienības iestāde vai struktūra nespēj noorganizēt tiesisku atlases procedūru, neraugoties uz iepriekšējiem Tiesas spriedumiem, kas pieņemti par tādām pašām atlases procedūrām, ir nepieciešams piemērot stingrākus pasākumus [25]. Turklāt *konsekventa* piemērojamo noteikumu *neievērošana* var būt par pamatu tam, ka šādi atkārtoti nenozīmīgi pārkāpumi kļūst par smagu pārkāpumu, kas zināmos gadījumos un pienācīgas interešu līdzsvarošanas rezultātā var tikt atzīti par tādiem, kas padara spēkā neesošu procedūru kopumā un attiecīgi arī tās rezultātus.

c) Veiksmīgo kandidātu tiesiskā paļāvība

59. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesības atsaukties uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principu ir ikvienai personai, kurai kāda Savienības iestāde, sniedzot tai precīzus solījumus, ir radījusi pamatotas cerības. Par šādiem solījumiem jāuzskata jebkādā formā sniegta precīza, beznosacījumu un saskaņota informācija [26].

60. Faktiskais attiecīgās atlases procedūras satvars, jo sevišķi procedūras veids, apjoms, kā arī tajā pieļautā pārkāpuma raksturs, attiecīgi noteiks, vai trešajām personām varēja vai nevarēja rasties tiesiskā paļāvība attiecībā uz šīs procedūras rezultātiem. Tādējādi gadījumā, ja kādai personai ir zināšanas par iespējamu pārkāpumu un arī tiesiskā paļāvība, pastāv *apgriezti proporcionāla attiecība* – jo lielākas ir minētās zināšanas, jo tiesiskā paļāvība ir mazāka vai nepastāv vispār. Zināšanas ir jāizvērtē, pamatojoties uz saprātīgi informēta kandidāta standartu [27], proti, nosakot, vai šis kandidāts zināja vai no viņa būtu saprātīgi sagaidāms, ka viņam bija jāzina, ka lēmums ir ar trūkumiem?

24 Protams, ka minētais nenozīmē, ka arī citi gadījumi, kad atlases procedūrā ir pieļauta nevienlīdzīga attieksme, nav svarīgi un tos var neņemt vērā. Mans apgalvojums ir daudz vienkāršāks – ir būtiska atšķirība starp atlases procedūru, kurā ir pieļauti pārkāpumi, kas ir radījuši tehniska rakstura nevienlīdzību starp kandidātiem, un atlases procedūru, kurā, piemēram, ir (ne)tieši pieļauta diskriminācija dzimuma vai rases dēļ. Kā piemēru šādam gadījumam skat. 1979. gada 13. februāra spriedumu *Martin*/Komisija (24/78, EU:C:1979:37, 21. punkts), ar kuru Tiesa pat atcēla lēmumu par kandidāta iecelšanu amatā, pamatojoties uz to, ka šim kandidātam bija radīta labvēlīgāka situācija attiecībā uz pārbaudījuma tematu.

25 Skat. nesen sagatavotos ģenerāladvokātes E. Šarpstones [*E. Sharpston*] secinājumus lietā Spānija/Parlaments (C-377/16, EU:C:2018:610, 156.–164. punkts) un manus secinājumus lietā Komisija/Itālija (C-621/16 P, EU:C:2018:611, 153.–157. punkts).

26 Skat., piemēram, spriedumus, 2010. gada 16. decembris, *Kahla Thüringen Porzellan/*Komisija (C-537/08 P, EU:C:2010:769, 63. punkts un tajā minētā judikatūra); 2016. gada 19. jūlijs, *Kotnik* u.c. (C-526/14, EU:C:2016:570, 62. punkts), un 2017. gada 13. septembris, *Pappalardo* u.c./Komisija (C-350/16 P, EU:C:2017:672, 39. punkts). Skat. arī spriedumu, 1983. gada 19. maijs, *Mavridis*/Parlaments (C-289/81, EU:C:1983:142, 21. punkts).

27 Standarta formulējums, protams, atšķiras atkarībā no attiecīgās tiesību nozares (un atkarībā no tā, vai attiecīgās darbojošās personas ir profesionāļi) – piemēram, par tiesisko paļāvību PVN kontekstā skat. "rūpīga un pieredzējuša uzņēmēja" (uzmanīga un saprātīga uzņēmēja) standartu 2006. gada 14. septembra spriedumā *Elmeka* (no C-181/04 līdz C-183/04, EU:C:2006:563, 32. punkts), un 2015. gada 9. jūlija spriedumā *Cabinet Medical Veterinar Tomoiagă Andrei* (C-144/14, EU:C:2015:452, 44. punkts). Valsts atbalsta kontekstā var runāt par rūpīga uzņēmēja standartu – skat., piemēram, spriedumus, 1990. gada 20. septembris, Komisija/Vācija (C-5/89, EU:C:1990:320, 14. punkts), un 2004. gada 11. novembris, *Demesa* un *Territorio Histórico de Álava*/Komisija (C-183/02 P un C-187/02 P, EU:C:2004:701, 44. punkts).

61. Pirmkārt, ir mazāk ticams, ka kandidāts no ārienes salīdzinājumā ar "savējo cilvēku" pārzinās visus atlases procedūrai piemērojamos noteikumus un attiecīgi arī zinās par iespējamo pārkāpumu [28]. Šādam kandidātam tādējādi var būt lielāka tiesiskā paļāvība attiecībā uz tāda lēmuma saglabāšanu spēkā, ar kuru viņam piešķirtas kādas tiesības, pat tad, ja šis lēmums ir prettiesisks.

62. Otrkārt, jo smagāks pārkāpums, jo lielāka ir ticamība, ka saprātīgi informēts kandidāts ir zinājis vai viņam bija jāzina par šo pārkāpumu [29]. Protams, pārkāpuma smagums pats par sevi nenozīmē, ka kandidātiem bija pienākums zināt par šo pārkāpumu. Tomēr gadījumā, ja saprātīgs kandidāts nebūtu varējis palaist garām šādu pārkāpumu nepamanītu [30], veiksmīgā kandidāta tiesiskā paļāvība šādā gadījumā būs tiesiski mazāk pamatota vai tai vispār nebūs pamata. *A fortiori*, ja veiksmīgais kandidāts nav rīkojies labticīgi vai arī pats ir piedalījies pārkāpuma izdarīšanā, viņam pilnīgi noteikti nevar būt *nekādas* tiesiskās paļāvības attiecībā uz (prettiesiska) viņam labvēlīga lēmuma saglabāšanu spēkā [31].

63. Treškārt, saskaņā ar Savienības tiesu norādīto šajā kontekstā ir svarīgas arī veiksmīgo kandidātu zināšanas par notiekošām tiesvedībām par attiecīgiem atlases procedūrā pieņemtiem aktiem, tostarp tādiem, kas ir minētajiem kandidātiem labvēlīgi. Šāda veida zināšanas šiem kandidātiem var neļaut atsaukties uz tiesisko paļāvību, ka viņiem labvēlīgajā situācijā nebūs izmaiņu, ņemot vērā, ka šie akti tam paredzētajos termiņos ir apstrīdēti. Veiksmīgie amatā ieceltie kandidāti jo sevišķi nevar nebūt informēti par faktu, ka viņu nodarbinātības situācija kļūs galīga tikai tad, kad Tiesa būs izlēmusi noraidīt citu kandidātu celto atcelšanas prasību [32].

64. Saprotams, ka gadījumā, ja no konkrētās lietas faktiem izriet, ka šādas zināšanas patiešām ir bijušas, tad šis apstāklis būtu jāņem vērā. Tomēr es vēlētos brīdināt, ka šādu zināšanu esamība nav jāizvirza kā prezumpcija. Praksē nav uzreiz iedomājams, kā veiksmīgs kandidāts, jo sevišķi lielākos un atklātos konkursos, faktiski var uzzināt par izskatīšanā esošu prasību, ja vien kandidāts nav viens no lietas dalībniekiem, un Savienības institūcijai vai iestādei nav pienākuma viņu informēt par to, ka ir celta šāda prasība. Viena lieta ir padzirdēt koridorā baumas par to, ka tiek izskatīta atcelšanas prasība. Pavisam cita lieta ir saņemt paziņojumu, ka šāda prasība ir celta un turklāt varētu ietekmēt veiksmīgos kandidātus.

65. Veiksmīgajiem kandidātiem noteikti nebūtu bezspēcīgi – neapstrīdot – jāpacieš lēmumu, kas viņus skar, iespējamās atcelšanas (liktenīgās) sekas, jo īpaši gadījumā, ja lēmums par atcelšanu faktiski ir pieņemts vairākus gadus pēc prasības celšanas [33]. Tādējādi arī gadījumā, ja prasība ir tikusi iesniegta noteiktajā termiņā, šis apstāklis var neskart tiesisko paļāvību, ja vien un tikmēr, kamēr netiek konstatēts, ka konkrētais kandidāts ir zinājis par problēmām, kas ir radušās saistībā ar attiecīgo atlases procedūru.

28 Skat. šo secinājumu 49. punktu.

29 Skat. šo secinājumu 53.–58. punktu.

30 Skat., piemēram, 1997. gada 20. marta spriedumu *Alcan Deutschland* (C-24/95, EU:C:1997:163, 25. punkts), kurā Tiesa nolēma, ka valsts atbalsta saņēmējam nevarēja rasties tiesiskā paļāvība, ka atbalsts ir tiesisks, ja par to nebija paziņots Komisijai, nepaziņošanu tādējādi pielīdzinot smagam pārkāpumam valsts atbalsta jomā.

31 Valsts atbalsta kontekstā pēc analoģijas skat. 1985. gada 12. decembra spriedumu *Sideradria*/Komisija (67/84, EU:C:1985:506, 21. punkts) saistībā ar noteikumu acīmredzamu pārkāpumu, ko veicis uzņēmums, un 1998. gada 16. jūlija spriedumu *Oelmühle* un *Schmidt Söhne* (C-298/96, EU:C:1998:372, 29. punkts) saistībā ar prasību, lai uzņēmums, kas apstrīdējis uzņēmumam piešķirtā prettiesiski izmaksātā valsts atbalsta atgūšanu, būtu rīkojies labticīgi.

32 Skat., piemēram, spriedumu, 2017. gada 5. decembris, *Spadafora*/Komisija (T-250/16 P, nav publicēts, EU:T:2017:866, 112. punkts). Skat. arī Civildienesta tiesas spriedumus, 2012. gada 23. oktobris, *Strack*/Komisija (F-44/05 RENV, EU:F:2012:144, 123. punkts), un 2010. gada 5. maijs, *Bouillez* u.c./Padome (F-53/08, EU:F:2010:37, 88. punkts).

33 2012. gada 23. oktobra spriedumā *Strack*/Komisija (F-44/05 RENV, EU:F:2012:144, 123. punkts) kopš apstrīdēto lēmumu pieņemšanas bija pagājuši ne mazāk kā astoņi gadi. Un tomēr Civildienesta tiesa atzina, ka veiksmīgie kandidāti nevar atsaukties uz tiesisko paļāvību, jo šie lēmumi tika apstrīdēti noteiktajos termiņos.

66. Rezumējot – visi šie faktori un apsvērumi ir jāsamēro ar konkrētās lietas apstākļiem. Tas, par ko esmu vēlējies brīdināt šajā sadaļā, ir mehāniska tādu kategoriska rakstura paziņojumu piemērošana kā "uz iestādes pieļauta pārkāpuma pamata nekādos apstākļos nevar rasties nekāda veida tiesiskā paļāvība" un/vai, "ņemot vērā to, ka lēmums tika apstrīdēts noteiktajā termiņā, nevienai personai nevarēja rasties nekāda veida tiesiskā paļāvība". Šādi paziņojumi, kas bieži vien ir noderīgi tādās tiesību jomās, kurās darbojas komercdarbības profesionāļi, diez vai var tikt pilnībā transponēti uz tādu tiesību jomu, kas pēc būtības ir atšķirīga. Tā vietā varētu aicināt piemērot mazliet empātijas un reālisma, vienlaikus ņemot vērā milzīgo informācijas un varas asimetriju, kas vienmēr pastāvēs starp iestādēm un potenciālajiem līgumdarbiniekiem, jo īpaši atklātu konkursu gadījumā. Minētā nolūks nekādā ziņā nav attaisnot vai samierināties ar iespējamiem iestāžu veiktiem pārkāpumiem. Drīzāk gribu aicināt pie atbildības par pārkāpumu kopā ar administrāciju nesaukt arī veiksmīgos kandidātus, izņemot īpašus apstākļus [34].

3. Kaitējuma novēršanas līdzekļi

67. LESD 270. panta mērķis ir atjaunot kandidātu (neveiksmīgo kandidātu) tiesības gadījumā, ja ir noticis pārkāpums. Savienības tiesas ir norādījušas, ka neveiksmīgo kandidātu tiesību atjaunošana paredz to, ka administrācija konkrētajā gadījumā rod "taisnīgu risinājumu" [35]. Šāda taisnīga risinājuma spektrs variē no attiecībā uz neveiksmīgajiem kandidātiem pieņemto lēmumu atcelšanas [36] līdz procedūras atsākšanai par labu cietušajam kandidātam [37]. Šajā kontekstā judikatūrā ir arī konsekventi norādīts, ka zaudējumi, kuru atlīdzināšanu var noteikt *ex officio* [38], ir kompensācijas veids, kas vislabāk atbilst gan prasītāja interesēm, gan dienesta vajadzībām [39].

68. Attiecībā tieši uz *aktiem, kas ir labvēlīgi trešajām personām*, piemēram, rezerves sarakstiem vai iecelšanu amatā, šādu lēmumu atcelšana, kas pēc definīcijas notiek ar atpakaļejošu spēku, pamatoti ir *ultima ratio* gadījumā, ja nepastāv cits acīmredzams un piemērots tiesiskās aizsardzības līdzeklis cietušo kandidātu tiesību atjaunošanai [40].

69. Kā to ir patiesi lakoniski norādījis ģenerāladvokāts V. van Gervens [*W. Van Gerven*] lietā *Albani*, šādos gadījumos ir nepieciešams "rast risinājumu, kas izveido līdzsvaru starp to kandidātu interesēm, kuriem konkursā pieļautā pārkāpuma dēļ ir radīta nelabvēlīgāka situācija, un pārējo kandidātu interesēm. Šī vajadzība rūpīgi ievērot dažādu iesaistīto pušu intereses atbilst vispārējam labas pārvaldības principam, kā arī konkrētajā lietā iezīmē labu tiesu praksi, kura ir apstiprināta Kopienu tiesībās. Saskaņā ar šo principu tiesai ne tikai jārūpējas, lai tiesiskās noteiktības labad nodrošinātu cietušo kandidātu tiesību atjaunošanu, bet arī lai ievērotu jau atlasīto vai amatā iecelto kandidātu tiesisko paļāvību. Minētais nozīmē, ka šajā gadījumā, lai rastu risinājumu saistībā ar atlases procedūru, kurā ir pieļauts pārkāpums, Tiesai ir jāizsver divi zaudējumu veidi, kas ir radušies cietušajiem kandidātiem un kas ir taisnīgi jāatlīdzina, kā arī iespējamie zaudējumi, kuri radīsies citiem kandidātiem šādas zaudējumu atlīdzināšanas nodrošināšanai paredzēto pasākumu dēļ" [41].

34 Ja vien "ideālie Savienības ierēdņi", ko šādi ir paredzēts atlasīt, nav tikai tie kandidāti, kuri ir izlasījuši, pasvītrojuši un izkonspektējuši Civildienesta noteikumus, kā arī visus paziņojumus par vakancēm/konkursiem, visas pieejamās Vadlīnijas kandidātiem, kā arī visas pieejamās rokasgrāmatas. Šie kandidāti ar minētajiem dokumentiem iepazīsies ļoti rūpīgi, turēs tos uz sava naktsskapīša un lasīs katru vakaru pirms gulētiešanas. Visā atlases procedūras laikā viņi darbosies kā "procesuālie sargsuņi", pastāvīgi apstrīdot katru iestādes sperto soli, pat ja tiks pieļauta kaut vismazākā atkāpe no piemērojamiem noteikumiem.

35 Skat., piemēram, spriedumu, 2004. gada 31. marts, *Girardot*/Komisija (T-10/02, EU:T:2004:94, 89. punkts).

36 Skat., piemēram, spriedumu, 1979. gada 28. jūnijs, *Anselme* un *Constant*/Komisija (255/78, EU:C:1979:175, 15. punkts).

37 Skat., piemēram, spriedumus, 1990. gada 22. jūnijs, *Marcopoulos*/Eiropas Kopienu Tiesa (T-32/89 un T-39/89, EU:T:1990:39, 44. punkts), un 2013. gada 21. marts, *Brune*/Komisija (F-94/11, EU:F:2013:41, 65. punkts).

38 Skat., piemēram, spriedumu, 2004. gada 31. marts, *Girardot*/Komisija (T-10/02, EU:T:2004:94, 89. punkts).

39 Skat., piemēram, spriedumus, 1980. gada 5. jūnijs, *Oberthür*/Komisija (24/79, EU:C:1980:145, 14. punkts), un 1995. gada 1. jūnijs, *Coussios* /Komisija (C-119/94 P, EU:C:1995:164, 24. punkts).

40 Kā piemērus tiešām visai retiem gadījumiem, kad tikuši atcelti lēmumi par kandidātu iecelšanu amatā, skat. spriedumus, 1979. gada 13. februāris, *Martin*/Komisija (24/78, EU:C:1979:37, 21. punkts), un 2012. gada 23. oktobris, *Strack*/Komisija (F-44/05 RENV, EU:F:2012:144, 123.–126. punkts).

41 Ģenerāladvokāta V. van Gervena secinājumi lietā Komisija/*Albani* u.c. (C-242/90 P, EU:C:1993:108, 10. punkts).

70. Būtu vērts piebilst, ka vēlāk taisītajā spriedumā Tiesa nolēma atcelt Vispārējās tiesas spriedumu, ar kuru, anulējot rezerves sarakstus, attiecīgo atlases procedūrā pieņemto aktu atcelšanas sekas netika ierobežotas tikai, ciktāl tas bija nepieciešams četru sākotnējo kandidātu tiesību atjaunošanai [42].

71. *Prima facie* nudien ir apšaubāmi, ka kandidātu – neveiksmīgo kandidātu – tiesību atjaunošana vienmēr ietver attiecībā uz veiksmīgajiem kandidātiem pieņemto lēmumu atcelšanu, izņemot gadījumus, kad atlases procedūra ir jāveic atkārtoti, kas ir diezgan rets gadījums un ko tāpat nevar noteikt Tiesa. Kā alternatīvi kaitējuma novēršanas līdzekļi zaudējumu atlīdzināšana vai, ja tas ir iespējams, atlases procedūras atkārtota rīkošana tikai cietušajiem kandidātiem tiešām šķiet vispiemērotākais risinājums, lai sodītu par (iepriekš pieļautu) pārkāpumu šajā procedūrā, vienlaikus neaizskarot veiksmīgo kandidātu tiesisko paļāvību.

72. Atbilstoši tam, ko esmu minējis iepriekš [43], trešajām personām principā nevajadzētu atbildēt par sekām, kas radušās iepriekš veikta pārkāpuma dēļ, par kura esamību šīs personas nav zinājušas un nav varējušas zināt. Šīs personas varētu nezināt par pārkāpumiem vai celtām prasībām saistībā ar atlases procedūru, un tādējādi nevarēs sevi aizstāvēt. Šis apstāklis, kas iepriekš minēts šo personu zināšanu un ar šīm zināšanām saistītās tiesiskās paļāvības kontekstā, iegūst jaunu dimensiju kaitējuma novēršanas līdzekļu kontekstā. Veiksmīgie kandidāti diez vai būs dalībnieki šādā lietā, un tomēr viņus būtiski ietekmēs lietas iznākums. Agrāk vai vēlāk kļūs aktuāls jautājums par tiesībām uz aizstāvību.

C. Piemērošana konkrētajā lietā

73. Pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa ir atcēlusi trīs dažādu veidu lēmumus, kas saistīti ar atlases procedūras rezultātiem: i) lēmumu neiekļaut *Y. Galocha* rezerves sarakstos (turpmāk tekstā – "nelabvēlīgais lēmums"), ii) lēmumu, ar ko izveidoti rezerves saraksti (turpmāk tekstā – "rezerves saraksti"), iii) darbā pieņemšanas lēmumus, saskaņā ar kuriem veiksmīgie kandidāti no rezerves sarakstiem iecelti amatos (turpmāk tekstā – "lēmumi par pieņemšanu darbā").

74. Ar šo apelācijas sūdzību apelācijas sūdzības iesniedzējs ir pārsūdzējis tikai to sprieduma daļu, kas attiecas uz ii) rezerves sarakstiem, kā arī iii) lēmumiem par pieņemšanu darbā. Apstāklis, ka Vispārējā tiesa atcēla konkrēto nelabvēlīgo lēmumu attiecībā uz *Y. Galocha* (proti, neiekļaut viņa vārdu rezerves sarakstos), netiek apstrīdēts. Apelācijas sūdzības iesniedzējs tāpat neapstrīd arī to, ka ir pieļauts procedūras pamatā esošs iepriekšējs pārkāpums, kas radies tā iemesla dēļ, ka atlases procedūras laikā nav rīkots rakstveida pārbaudījums.

75. Šīs apelācijas sūdzības priekšmets tādējādi ir saistīts tikai un vienīgi ar secinājumiem, ko Vispārējā tiesa no šī pārkāpuma ir izdarījusi attiecībā uz *trešajām personām*, proti, lēmumiem ii) un iii). Pamatojot savu lēmumu attiecībā uz šiem diviem atcelšanas pasākumiem, Vispārējā tiesa norādīja:

"68. Taču šīs lietas apstākļos veiksmīgie kandidāti, kuru vārdi bija iekļauti rezerves sarakstos, ieskaitot tos, kuri saņēmuši darba piedāvājumu no [*F4E*], nevar atsaukties uz tiesisko paļāvību. Minētais paziņojums par vakanci paredzēja, ka tiks rīkots rakstveida pārbaudījums. Taču rezerves saraksti tika izveidoti un darba piedāvājumi tika nosūtīti, kandidātiem nepiedaloties šādā pārbaudījumā.

69. Turklāt, ņemot vērā pārkāpuma raksturu, nevar arī uzskatīt, ka rezerves sarakstu un lēmumu pieņemt darbā tos veiksmīgos kandidātus, kuri ir norādīti šajos sarakstos, atcelšana būtu pārmērīga no dienesta interešu viedokļa. Pirmkārt, pārkāpums ir ietekmējis visus kandidātus un tātad to nevar labot ar pasākumiem, kas attiecas tikai uz prasītāju. Otrkārt, šai atlases procedūrai ir tikai ierobežota dimensija" [44].

42 Spriedums, 1993. gada 6. jūlijs, Komisija/*Albani* u.c. (C-242/90 P, EU:C:1993:284, 17. punkts).

43 Skat. šo secinājumu 59.–66. punktu.

44 Pārsūdzētā sprieduma 68. un 69. punkts.

76. Saskaņā ar apelācijas sūdzības iesniedzēja norādīto Vispārējā tiesa, paplašinādama šā pārkāpuma sekas, tās attiecinot uz veiksmīgajiem kandidātiem, neatkarīgi no tā, vai tas veikts rezerves sarakstu vai amatā iecelšanas līmenī, ir piemērojusi pārmērīgu sodu trešajām personām.

77. Attiecinot uz izskatāmo apelācijas sūdzību iepriekš minētos apsvērumus, man jāpiekrīt apelācijas sūdzības iesniedzējam par darbā pieņemšanas lēmumu atcelšanu (iii)), tomēr ne obligāti par rezerves sarakstiem (ii)).

78. Pirmkārt, aplūkojot lietā izskatāmo atlases procedūru, var secināt, ka tas ir atklāts konkurss. Otrkārt, saistībā ar atlases procedūrā pieļauto pārkāpumu ir visai acīmredzams, ka tas, ka nav rīkots Vadlīnijās kandidātiem minētais rakstveida pārbaudījums, ir administrācijas pieļauts pārkāpums. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru "paziņojums par vakanci ir tiesiskais ietvars, kuru iecēlējinstitūcija ir noteikusi pati sev un [kurš tai] tādējādi ir precīzi jāievēro"[45]. Attiecīgi, ņemot vērā to, ka paziņojumā par vakanci bija norādīta atsauce uz Vadlīnijām kandidātiem, apelācijas sūdzības iesniedzējam bija jārīko rakstveida pārbaudījums.

79. Tomēr būtu visai pārsteidzoši, ja šī kļūda tiktu klasificēta kā nopietna un smaga. Vispārējā tiesa norādīja, ka rakstveida pārbaudījuma neesamība vienādi ietekmēja visus atlases procedūras kandidātus[46]. Tādējādi argumentācija būtu jāturpina, lai nonāktu pie slēdziena, ka minētais ir kvalificējams kā smags, būtisks pārkāpums, kas ir izraisījis nevienlīdzīgu attieksmi. Tādējādi šķiet, ka rakstveida pārbaudījuma neesamība drīzāk bija nolaidība no administrācijas puses, kura neaktualizēja dokumentus, kas attiecās uz atlases procedūru, piemēram, Vadlīnijas kandidātiem un tipveida vēstuļu paraugus, kuras tika nosūtītas kandidātiem[47].

80. Treškārt, saistībā ar veiksmīgā kandidāta reālajām vai iespējamajām zināšanām par apelācijas sūdzības iesniedzēja pieļauto pārkāpumu varētu pieņemt, ka kandidātiem bija jāzina, ka atlases procedūra sastāv gan no mutiskā, gan rakstveida pārbaudījuma, kā tas bija minēts Vadlīnijās kandidātiem. Tomēr jautājums par to, vai veiksmīgajiem kandidātiem, saņemot atlases procedūras rezultātus, bija jābūt pārsteigtiem par to, ka rakstveida pārbaudījums nav noticis, ir atvērts diskusijām. Tas ir atkarīgs no tā, kā saprātīgi informētam kandidātam bija jāizprot Vadlīniju kandidātiem 5. punkta 1. sadaļas sestā daļa, kurā bija norādīts, ka atbilstīgos kandidātus var uzaicināt uz mutisko un rakstveida pārbaudījumu *vienā dienā* vai vairākās secīgās dienās *atkarībā no kandidātu skaita*.

81. Šādā faktiskajā kontekstā, turklāt, ņemot vērā to, ka vēstulē, ar kuru kandidāti tika uzaicināti uz mutisko pārbaudījumu, nebija atsauces uz rakstisko pārbaudījumu, vai tiešām no kandidātu puses būtu bijis nesaprātīgi nodomāt, ka administrācija, iespējams, ir apvienojusi mutisko un rakstveida pārbaudījumu vienā? Vai arī – ka administrācija ir izlēmusi atteikties no rakstveida pārbaudījuma kā atlases procedūras daļas, droši vien tāpēc, ka ar mutisko pārbaudījumu administrācijai ir pieticis, lai novērtētu kandidātu piemērotību noteikta laika līgumdarbinieka amatam, kā arī varbūt tā iemesla dēļ, ka kandidātu nemaz nebija tik daudz?

82. Minēto iemeslu dēļ es, pretēji Vispārējai tiesai, neredzu pamatojumu tam, kādēļ veiksmīgie kandidāti nevarētu atsaukties uz tiesisko paļāvību saistībā ar viņiem labvēlīgo lēmumu saglabāšanu spēkā, lai gan (prettiesiski) rakstveida pārbaudījums netika rīkots.

45 Skat., piemēram, spriedumus, 1993. gada 18. marts, Parlaments/*Frederiksen* (C-35/92 P, EU:C:1993:104, 16. punkts); 2004. gada 9. novembris, *Montalto*/Padome (T-116/03, EU:T:2004:325, 54. punkts), un 2008. gada 25. septembris, *Strack*/Komisija (F-44/05, EU:F:2008:123, 155. punkts).

46 Pārsūdzētā sprieduma 56. punkts.

47 No Vispārējās tiesas norādītajiem lietas faktiskajiem apstākļiem izriet, ka vēstulē, ar kuru kandidāti tika uzaicināti piedalīties mutiskajā pārbaudījumā, nebija atsauces uz rakstisko pārbaudījumu, savukārt vēstulē (vismaz *Y. Galocha* saņemtajā vēstulē), ar ko kandidāti tika informēti par atlases procedūras rezultātiem, minēts gan mutiskais, gan rakstveida pārbaudījums, kuros *Y. Galocha* šķietami esot piedalījies (skat. pārsūdzētā sprieduma 12. un 15. punktu).

83. Saistībā ar apsvērumiem un interešu līdzsvarošanu, kas ir jāveic līdzīgos gadījumos, es vēl vēlos piebilst, ka neesmu drošs, ka varu piekrist Vispārējās tiesas otrajam argumentam, ka šai atlases procedūrai "ir tikai ierobežota dimensija". Es piekrītu tam, ka procedūras apjoms, proti, konkursa mērogs un raksturs, ir svarīgs tam, lai potenciāli novērtētu zināšanas un no tām izrietošo tiesisko paļāvību [48]. Tomēr nepiekrītu šī argumenta izmantošanai, lai norādītu, ka tiesiskā paļāvība ir "mazāk vērtīga" un tai ir piešķirams mazāks svars, kad tiek veikta interešu līdzsvarošana, ja labums no tās ir tikai divām personām, nevis 200 indivīdu. Vērtību līdzsvarošana, kas ir jāveic šajā gadījumā, attiecas uz iesaistīto personu paļāvības kvalitāti un vajadzību to aizsargāt. Tā nav skaitīšana pēc galvām.

84. Tādējādi, tā kā veiksmīgie kandidāti *per se* nav izslēgti no to personu loka, kurām var būt tiesiskā paļāvība, ka atlases procedūras rezultāti netiks mainīti, ciktāl tie attiecas uz viņiem, turpmākais līdzsvarošanas posms ir viņu paļāvības līdzsvarošana ar citām interesēm, ņemot vērā konkrēto pieprasīto tiesiskās aizsardzības līdzekli. Manā ieskatā, šī līdzsvarošanas uzdevuma rezultāti ir atšķirīgi ii) rezerves sarakstu un iii) lēmumu par pieņemšanu darbā gadījumā.

85. No vienas puses, saistībā ar *rezerves sarakstiem* ii) ir jānorāda, ka iznākums, pie kura nonāca Vispārējā tiesa, varbūt nav vienīgais iespējamais, tomēr ietilpst iedomājamo iznākumu lokā.

86. Pirmkārt, kandidātiem, kas ir iekļauti rezerves sarakstos, ir mazāka tiesiskā paļāvība salīdzinājumā ar tām personām, kuras ir jau atlasītas pieņemšanai darbā. Vispārējā tiesa par to ir norādījusi: "atklāto konkursu veiksmīgo kandidātu iekļaušana atlases darbību rezultātā izveidotajos piemēroto kandidātu sarakstos nozīmē tikai ieinteresēto personu piemērotību iecelšanai pārbaudāmo ierēdņu amatā" [49]. Saskaņā ar šo nolēmumu rezerves sarakstos iekļautajiem kandidātiem nav tiesību uz iecelšanu amatā pat tad, ja konkrētajā gadījumā rezerves saraksts tika izveidots attiecībā uz īstermiņa līgumiem. Viņiem ir tiesiskā paļāvība tikai uz to, ka viņu kandidatūra tiks pienācīgi izskatīta, ja radīsies vajadzība aizpildīt radušos vakanci.

87. Otrkārt, pēc būtības rezerves saraksta atcelšana ir perspektīva, ņemot vērā tās praktiskās sekas, lai arī no tiesisko seku viedokļa tai ir atpakaļejošs spēks. No vienas puses, administrācijai ir atkārtoti jārīko atlases procedūra un jāizveido jauns rezerves saraksts, ja tā joprojām vēlas aizpildīt vakanci. Tomēr tā ir cena, kas jāsamaksā par konkursa procedūrā pieļauto pārkāpumu, kuru citādi nav iespējams novērst. Tādējādi dienesta intereses diez vai var būt par spēcīgu pretargumentu rezerves sarakstu atcelšanai. No otras puses, tie veiksmīgie kandidāti, kuri tika izvēlēti no šī rezerves saraksta un iecelti amatā pirms iespējamās rezerves saraksta atcelšanas, tiks aizsargāti individuāli, bet uz cita pamata – viņiem ir ne tikai radusies tiesiskā paļāvība, bet viņi ir arī ieguvuši tiesības uz iecelšanu amatā.

88. Treškārt, raugoties no šāda viedokļa, prasītāja (neveiksmīga kandidāta) intereses nākotnē sasniegs līdzīgu līmeni kā to veiksmīgo kandidātu intereses, kas ir iekļauti rezerves sarakstā, bet kas nav tikuši iecelti amatā. Viņiem ir pamats sagaidīt, ka administrācija rīkos procedūru atkārtoti, pilnībā ievērojot tiesību aktu prasības, un tagad viņiem tiks dota iespēja tikt atlasītiem. Tomēr tāda pati iespēja nākotnē tāpat ir arī kandidātiem, kuri bija iekļauti šobrīd jau atceltajā sarakstā. Runājot vienkārši – kandidātiem tiks izdalītas jaunas kārtis un tiks spēlēta jauna spēle, kurā visi var atkārtoti piedalīties.

89. Šo papildu apsvērumu dēļ, ņemot vērā izskatāmās lietas apstākļus, Vispārējās tiesas lēmums atcelt rezerves sarakstus nešķiet pārmērīgs sods, ar kuru būtu pārkāpts samērīguma princips.

90. No otras puses, situācija saistībā ar *lēmumiem par pieņemšanu darbā* iii) manuprāt, ir atšķirīga. Šo lēmumu atcelšana ir pārmērīgs sods vismaz trīs turpmāk minēto iemeslu dēļ.

48 Skat. šo secinājumu 48.–50. un 61. punktu.

49 Skat., piemēram, spriedumu, 2007. gada 11. jūlijs, *Centeno Mediavilla* u.c./Komisija (T-58/05, EU:T:2007:218, 52. punkts). Skat. arī Civildienesta tiesas spriedumu, 2011. gada 13. septembris, *AA*/Komisija (F-101/09, EU:F:2011:133, 44. punkts).

91. Pirmkārt, ir visai acīmredzams, ka amatā ieceltajām personām ir radusies ne tikai tiesiskā paļāvība, bet viņi turklāt ir arī pavirzījušies tālāk tiesiskās noteiktības skalā – viņi ir ieguvuši tiesības, pamatojoties uz parakstītiem un saistošiem līgumiem (uz noteiktu laiku). Šādām likumīgām tiesībām, kuru nodibināšana kandidātiem dabiski ir radījusi arī būtiskas sekas personiskā ziņā, pēc definīcijas ir lielāks svars, veicot interešu līdzsvarošanu.

92. Otrkārt, attiecībā uz šīm svarīgajām tiesībām ir jāmin acīmredzamais un apelācijas sūdzības iesniedzēja trāpīgi norādītais fakts, ka nav skaidrības par to, kā lēmumu par pieņemšanu darbā atcelšana varētu nākt par labu kandidāta interesēm atlases procedūrā. Ņemot vērā to, ka konkrētie amati ir saistīti ar noteikta laika līgumdarbiniekiem, kuru nolīgtais amatu termiņš ir jau izbeidzies, prasītājs nevarētu sagaidīt, ka iegūs kādu no šiem amatiem. Atcelšana diez vai kādā veidā varētu līdzēt cietušā kandidāta tiesību atjaunošanai. Tai pašā laikā *F4E* pieļautā pārkāpuma raksturs diez vai bija tik smags, lai vajadzībai atjaunot objektīvo tiesiskumu (vai, raugoties no cita skatpunkta, vajadzībai "sodīt" administrāciju par šo pārkāpumu) piešķirtu lielāku svaru nekā visiem pārējiem apsvērumiem.

93. Treškārt, drīzāk kā papildu, tomēr tādēļ ne mazsvarīgs apsvērums ir jānorāda tas, ka šādai *ex tunc* darbā pieņemšanas (un noteikta laika līguma) tiesiskā pamata likvidēšanai var būt apšaubāmas praktiskas sekas gan attiecībā uz darbā pieņemtajiem kandidātiem, gan attiecībā uz administrāciju. Ņemot vērā to, ka atcelšana notiek ar atpakaļejošu spēku, arī vēlāk pieņemtie akti attiecībā uz darbā pieņemtajiem kandidātiem ir jāuzskata par spēkā neesošiem. Kas tādā gadījumā notiktu ar darba algu, sociālajiem pabalstiem, nodokļiem, kā arī šo darbā pieņemto kandidātu iespējami pieņemtajiem lēmumiem/administratīvajiem aktiem laikā, kad viņi pildīja līgumdarbinieka pienākumus *F4E*? Attiecībā uz, piemēram, viņu darba algu – vai visi maksājumi, kurus *F4E* viņiem ir pārskaitījis, būtu atzīstami par netaisnu iedzīvošanos (maksājumi, kas saņemti bez spēkā esoša tiesiska pamata)? Paredzot, ka par šiem jautājumiem netiks panākts draudzīgs un mierīgs izlīgums – vai katrai pusei tad būtu jāceļ prasība pret otru pusi?

94. Tādējādi ir skaidrs, ka, ciktāl ir runa par lēmumiem par pieņemšanu darbā, tiesiskuma "interesēm" un kandidāta interesēm šādā atlases procedūrā pilnīgi noteikti nevar piešķirt lielāku svaru par darbā pieņemto kandidātu interesēm. Jāsecina, ka Vispārējās tiesas veiktā lēmumu par pieņemšanu darbā atcelšana bija pārmērīgs sods. Attiecīgi pārsūdzētā sprieduma rezolutīvās daļas 3) punkts ir jāatceļ.

95. Šeit būtu vietā divas noslēguma piezīmes.

96. Pirmkārt, ir jāuzsver, ka šāda interešu līdzsvarošana atbilstošo kaitējuma novēršanas līdzekļu kontekstā ir vienmēr atkarīga no apstākļiem konkrētajā lietā. Konkrētajā lietā nav nekādu pierādījumu par to, ka administrācijas pieļautā kļūda ir bijusi tīša vai ka tā ir izdarīta atkārtoti. Turklāt teorētiski ir iespējams cits rezultāts, tostarp arī saistībā ar interešu līdzsvarošanu attiecībā uz lēmumiem par pieņemšanu darbā, ja atklātos, ka administrācija nav rīkojusies labticīgi. Tas varētu ietvert administrācijas tīšas un steidzīgas darbības, pēc iespējas ātrāk ieceļot amatā rezerves sarakstos iekļautos kandidātus, pirms vispār ir iespējams veikt pārbaudi tiesā, apzinoties, ka iecelšanas amatā nekad netiks atceltas. Jebkurš šāds hipotētisks scenārijs noteikti liktu interešu līdzsvaram nosvērties uz citu pusi. Tomēr konkrētajā lietā nekas neliecina, ka šis varētu būt viens no tādiem gadījumiem.

97. Otrkārt, gadījumos, kad kandidātiem *ir* tiesiskā paļāvība, viņiem ir tiesības pieprasīt zaudējumu atlīdzību, ja viņi to vēlas. Viņi to var darīt pat tad, ja interešu līdzsvarošanas iznākumā tiek atcelti rezerves saraksti, kā tas ir izskatāmajā lietā [50].

50 Piemēram, par iespējas tikt pieņemtam darbā zaudējumu skat. spriedumu, 2008. gada 21. februāris, Komisija/*Girardot* (C-348/06 P, EU:C:2008:107, 55. punkts).

D. Tiesāšanās izdevumi

98. Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktu lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kam spriedums ir labvēlīgs. Saskaņā ar 138. panta 3. punktu, ja lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši.

99. Šajā apelācijas tiesvedībā apelācijas sūdzības iesniedzējam spriedums Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punkta izpratnē ir tikai daļēji labvēlīgs. Tādējādi saskaņā ar Tiesas Reglamenta 138. panta 3. punktu apelācijas sūdzības iesniedzējam savi tiesāšanās izdevumi ir jāsedz pašam.

IV. Secinājumi

100. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai:

– Atcelt Vispārējās tiesas 2018. gada 25. janvāra spriedumu lietā *Galocha/*Eiropas Kopuzņēmums *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām (T-561/16, EU:T:2018:29), ciktāl ar to ir atcelti Eiropas kopuzņēmuma *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām lēmumi par atlases procedūras F4E/CA/ST/FGIV/2015/001 rezerves sarakstos iekļauto veiksmīgo kandidātu pieņemšanu darbā.

– Noteikt, ka Eiropas kopuzņēmums *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām sedz savus tiesāšanās izdevumus pats.